AYDEDE

No. 91 — 62
ÇARŞAMBA 8 Aralık 1948
Fiatı 15 Kuruş

Cumartesi ve Çarşamba günleri çıkar tam mânasile bitaraf siyasi hoşsohbet gazete
İdarehane: Ankara Caddesi 98/2, TAN Basımevi
Başmuharriri: REFİK HALİD KARAY

Tesis tarihi : 1922
Telgraf : Aydede — İstanbul
Telefon - 25100 — Posta Kutusu: 816

SUDA NAKIŞLAR

Hitler Mukallitleri

Kötü polis romanlariyle gangster filmleri gençliği zehirler. Fuhşiyata ait eserler fert ve aile ahlâkını bozar. Softaca yazılmış kitaplar dinden gelecek hayırlı duyguları kabalaştırıp kara cahil çömezler üremesine sebep olur.

Bütün bunlar malûmdur. O listeye bir de kötü rejimleri katmak ve kötü rejimlerin çoğumuz üzerindeki kötü tesirlerine göz atmak lâzım değil midir?

Hitlerle beraber kurduğu rejimin de kökleri savruldu; benzerlerinin aynı akibete uğrayacağından şüphemiz yok. Zaman meselesi.

Şu var ki Hitler rejiminin hükümferma olduğu sırada hemen hemen her millette S. S. teşkilâtı gibi düşünenlerin ve usulünde gitmek istiyenlerin sayısı kabardıkça kabarıyordu. En yüksek mevkilere ermiş devlet ricalinden tutunuz en aşağı tabakaya, Lavalden jandarma erine, köy bekçisine, hapishane gardiyanına kadar bir sürü Hitlercikler türemişti.

Tıpkı kötü polis romanlarından, gangster filmlerinden, fuhşiyata dair eserlerden, geri kafa propaganda neşriyatından soysuzlaşan insanlar gibi bunlar da Hitler'e kapılıp zalim bir idareye taraftar olmuşlardı... Astığı astık, kestiği kestik bir idare tarzına!

Tecrit kampları, kütle halinde kurşuna dizmeler, mahkeme kararı olmadan sorgusuz sualsiz idam cezaları, yüz çeşit habaset! Bu habisliklere ağızlarının suyu akan, aynını yapamamaktan azap duyan mahlûklar, şeni misallerin, vak'a ve hâdiselerin tesiri altında - Yine tabii kötü roman, film ve sair neşriyattan ruhları bozulanlar gibi - fırsatını bulunca Hitlerce icraata geçtiler.

İşte 6 sene evvel bir hudut boyunda 32 insanı hükümsüz kararsız makineli tüfek ateşinden geçiren mücrimler bu zehirlenmiş ruhlardır. Zira 1942 yılı Nazizm habasetinin en civcivli, en zalim devrine rastlar.

Lânet olsun Hitler'e, rejimine ve irili ufaklı, henüz hayatta veya göçmüş bütün mukallitlerine!

AYDEDE

Çizme cilvelerinden :

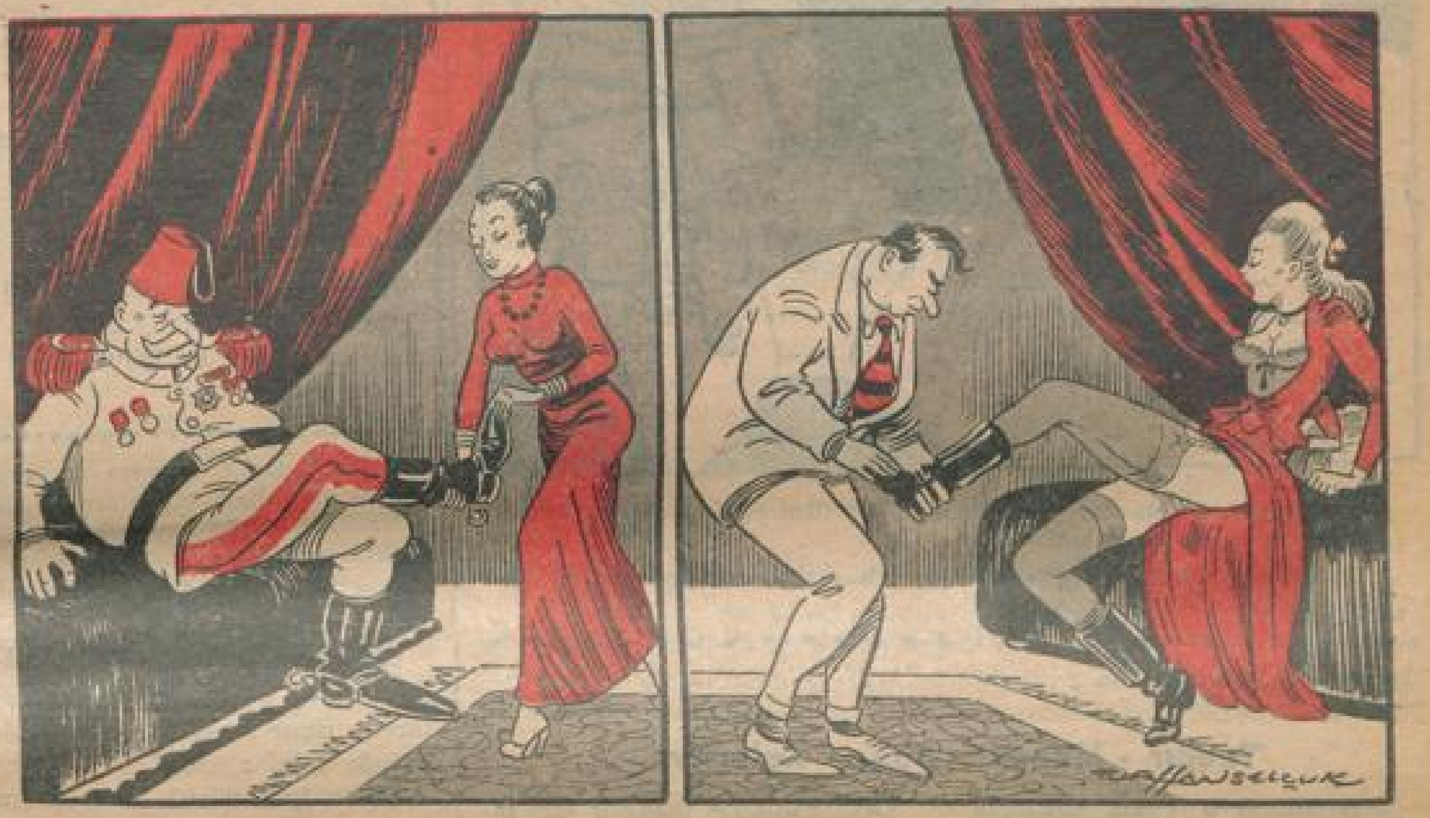

Dün — Bu gün

Şu Âdeti Bıraksak!

Başımız sıkıştı, bir zorlukla karşılaştık, hükûmet dairelerinde evrakımız tıkanıp kaldı, herhangi bir arıza oldu mu derhal Cümhurbaşkanlığına telgraf çeker veya arz-ı hal sunarız. O yüksek makam bu muracaatımız üzerine ne yapar? Telgraf ve arz-ı halimizi, yani şikâyetnamemizi alelusûl mutad kanaldan Başbakanlığa yollar. Pek iyi bilmiyoruz ama belki bir, iki kelime de ilâve edilir. İşte bu kadardır ol hikâyet...

Gayrı mes'ul olan devlet reisi zaten daha fazlasını yapamaz. Üst tarafı mes'ul vaziyette bulunan Bakanlara aittir. Sanıyoruz ki olur olmaz, ehemmiyetli ehemmiyetsiz her aksak iş ve şikâyet için bu makama müracaat, istibdad zamanından veya tek parti devrinden kalma, günün şartlarına uymaz bir âdet ve itiyattır. Amelî faydası olmıyan şeylerle ne biz yorulalım, ne de Cümhurbaşkanlığı kalemlerini boş yere işgal edelim!

Adam Değil, Sistem!

Amerikan feylezofu George Stanayana, bu defaki cumhurreisliği intihabında Dewey'in kazanacağını sanıyordu. Tahmininin yanlış çıktığını söyliyenlere demiştir ki :

"— Başkanlığa ister Truman, ister Dewey seçilsin... Bunun bir ehemmiyeti yoktur. Zira ikisi de büyük adam sıfatı verilecek kudrette insan değildir. Zaten demokraside büyük adamlar başkanlığa geçmez. Mühim olan mesele demokrasi sistemidir.

Yine Yandı, Kül Oldu!

Geçen Cumartesi akşamı gece yarısından sonra Eminönü Balıkpazarındaki Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumuna ait satış mağazası çatır çatır yandı.

"Gazetelerde okuduğumuz mütemmim malûmat şu : Zarar çok büyük... Üç katlı bina ahşaptı. Alt katta yağ ve saire vardı, yangın buradan çıktı. Müdüriyet bürosunda ve muhasebe kısmında bulunan bütün evrak ve paralar da tamamiyle yandı.. Bu yangının bir kasıt eseri olması ihtimali de göz önünde bulundurulmaktadır."

Kasıt var veya yok. Yalnız içine yağ, benzin, şu, bu konan bir satış mağazasının ahşap binada işi ne?

Bu bina kiralanır veya satın alınırken yangın ihtimali hiç mi hatıra gelmemiştir?

Bütçesi açık, para kıymeti düşük bir devlet hazinesinin tedbirsizlik, düşüncesizlik yüzünden yeni ve mühim zararlara sokulması karşısında üzülmemek kabil değil. Bizce asıl suçlu, böyle bir binayı satış mağazası yapmak emrini verendir.

Kimdir bu zat ki, devletin yüz binlerce lirasını ufacık bir kıvılcımla tutuşacak kav gibi binalara yatırmış?

Adliye bu binayı - varsa - yakan mes'ulü araya dursun. Fakat değerli Ziraat Bakanına düşen bir iş var : Bu binanın satış mağazası olarak kullanılmasına izin veren zatı bulmak ve mutlaka cezaya çarptırmak!

Beykozda ağaç kovuğunda yaşıyan insanlar var!

(Gazeteler)

Amerikalı — Bunlar Taş Devrine ait film çeviren bizim artistler mi?

Tercüman — Hayır Mister; medenî hayatlarını yaşıyan bizim vatandaşlar!..

Acaba Sebebi Ne Ola?

Geçen nüshamızda bir refikimizin neşriyatına dayanarak yeni Büyük Millet Meclisinin 100 milyon liraya mal olacağını ve bahçesine İtalyadan getirtilen 2 çam, 22 gül fidanı ve bir avuç tohum için 40 milyon lira verildiğini yazmıştık.

Meclis reisi bu haberlerin mübalâğalı olduğunu söylemiş, demiş ki:

"— Bina 40 milyon liraya çıkacaktır. 786 parça çam ile fidanlar için de 3957 lira verilecektir."

Şu beyanat üzerine çamların fiatında şüphemiz kalmadı, haber fazla, hattâ aşırı mübalâğalı imiş. Fakat ne dense ve kim söylese binanın 50 milyona çıkacağına kimseyi inandıramıyoruz.

Değil beyanat, resmi tebliğ çıksa inanan olmıyacak. Bu hal neden ve bu halin sebebi nedir acaba?

Bugünden, dünden

Tandır - Mangal - Soba - Kalorifer

Eskiden, yere çukur kazılarak yapılan fırına tandır derlermiş. Bundan ötürü bu fırınlarda pişen ekmekle, kebaba o ad verilmiş. Rumelinin meşhur tandır kebabı şimdi bir iki lokantanın camekânlarına astığı levhalarda göze ilişiyor.

Eskiler, kış günleri, kış geceleri, herkesi soğuktan koruyan, hiç bir evden eksik olmıyan nesneye de tandır diyip durmuşlar. Büyük babalarımız, büyük annelerimiz anlatırlardı:

Kalın, değirmi, âdeta yorgana benzer bir yaygı; arkasız kahve iskemlesi kadar, üstü tahta kaplı, tahtanın altına teneke mıhlı, orta rafının çukurunda topraktan ufak mangal bulunan küçük bir masacık.

Erbainde, Hamsinde, Berdelacuzde lâpa lâpa kar yağar, dam saçaklarından kol kol buzlar sarkarken tandır kurulur; ihtiyarından sübiyanına kadar ev halkı, misafir gelen konu komşu çepeçevre etrafına sıralanıp erkân minderlerine otururlar, ayaklarını masacığa doğru uzatıp yaygıyı göğüslerine çekerler; sıcacık sıcacık sohbete girişirlermiş.

Gündüzse, malûm a, masal söylenmez; söyliyenin donunun ağını fare yer. Gelsin Nasreddin Hoca, İncili Çavuş, Mirasyedi hikâyeleri; tuhaf tuhaf fıkralar...

Küçük evlerin oturma odalarını çifte kapaklı saç mangal ısıtır; üzerinden ibrik, cezve, çocuk bezleri kurutulan tahta kafes eksik olmazdı.

Orta hallilerin mangalı sarı pirinçten, kısa ayaklı, yuvarlak yahut beyziydi. Varlıklılarınki yine pirinçten uzun ayaklı ve altı tablalıydı. Bu nevilere şimdi bazı lüks salonlarda yine rastlanıyor; vazo gibi içine palmiyeler, çiçekler koyuyorlar.

Kibar takım, çini sobanın harıl harıl yanmasına rağmen, Selânik mangalından vazgeçmezlerdi. Kül ve ateş duran yeri bakır, kenarları pirinç; dört köşe çerçevesi mahundu.

Nohut oda, bakla sofalı kadınlar mutfak ocağında yalnız çamaşır suyu ile aşure, paça, işkembe, nohut, kuru bakla gibi geç pişen şeyleri kaynatırlar, bütün yemekleri hep mangalda veya maltızda pişirirlerdi. Kelimeye bakılırsa, maltızın Malta adasından memleketimize yayıldığı besbelli...

Soba, biliriz a, cins cinstir: Saç, demir, çini. Maşa inceliğinde üç bacaklı olan saçlar, kesesi pek yufkalarda bulunurdu. Viranelerden toplanan aylandoz dallarını, çalı çırpıları içine doldururlar, hızı saman alevi gibi çabucak geçer, kızarmasiyle kararması, soğuması bir olurdu.

Demir sobaların en harcıâlemi (Kurbağa soba) idi. Bu ismi taşımasına sebep, basık, kısa bacaklı, geriye doğru uzun ve kümbetlice oluşu. Adam boyundaki demir sobalar konakların merdiven başlarındaki at koşturulacak sofalarda göstermelik eder, yakıldıklarını kimse görmezdi. Çini sobalar (Zero) dan başlar, numara numara büyür, battalları tavanlara kadar yükselirdi. Odun konacak yerleri ötekilerden hemen hemen farksız. Alâmetliğindeki hikmet, gösterişi, şahaneliği...

1900 yılından sonra küberaı kâşanelerinde (Salamandra) modası türedi. Hane sahibi hazeratın dillerinde boyuna methi:

—Min küllil-vücuh fevait ve muhassenatı dergâr. Vakıa fahm-ı mahfuzun tedariki düşvarsa da, zira Britanyayı kebir ceziresinden celp ediyorsa da 12 saatte bir imlâsı ve hararetini mütevelliyen muhafaza eylemesi aranıp da bulunmaz nimetlerden. Yalnız, bununla salonun, mandranın ne münasebetl olduğuna akıl yatmıyor vesselâm!..

Petrol sobalarının boy boy renk, süslü püslüleri çok ve lâkin sürümü kıttı. Haddin varsa yakmağa koyul, lâhzada gaz kokusu buram buram. Ha bire fitili kes, yenisini koydurt, gazı taşıncaya kadar doldurt, eski hamam eski tas. Nihayet,

— Gâvur olacak paramız varmış! Denerek köşeye bucağa atılır, dertten halâs olunurdu.

Kalorifere gelince: O devrin en şeddadi apartımanlarında, meselâ Hristaki pasajının (Şimdiki Sait Paşa geçidinin) üstündeki koskoca binada; Rumeli, Anadolu, Afrika hanlarında bile onu arama.

Bank Osmani, Kredi Liyone, Doyçe Bank gibi mahallerle alışverişi olanlar, Ünyon Fransez, Tötanya, Serkl Doryan misillû kulüplere girip çıkanlar kaloriferi görür; Pera Palasla Tepebaşındaki bir iki otelde mevcutluğunu seyyah rehperleri yazardı.

Bozcaadalı Kaptan Paşanın Kuruçeşmedeki yalısına Tersane ustabaşılarının hem kalörifer, hem elektrik kurduklarını işitirdik.

Sermed Muhtar ALUS

AKLIMDA KALANLAR

Otelin Hesabı

Mısırdan gelmiş Beyrutta tavattun etmiş zengin bir adam; vilâyet Mektubi kaleminde de oğlu vardı. Hesabını bilmekle meşhur olan bu adam; oğlu maaşa geçtikten sonra oğluna verdiği tasisatı da kesmişlerden olduğu için büsbütün meşhur olmuştu.

Bu mahdum gerek vilâyet ve gerekse vali konaklarında daima bize merbut bulunur, kalemde çalışır evde arkadaşlık ederdi.. Biraz; biraz mı ya; adamakıllı azametli ve teşrifat sever olmaktan gayrı da bir kusuru var değildi.

Yaz mevsiminde de herkes gibi Beyrutu bırakır, ailesiyle beraber Cebelilübnan'a giderdi. Bu gidişlerin birinde tutturdu; gideceği köyün meşhur (!) olan av gezintilerine beni davet etti. O kadar da ısrar etti ki haydi, dedik söz verdik:

— Zamanında haber veriniz, geliriz!

Dedik. Hattâ bir kaç kişi olacağımızı da tayin ettik. Ben ve hocam Mösyö Jordan, bir Beyrutlu arkadaşım Mösyö Jan Besters ve Maryos.

Av zamanı geldiği halde haber gelmiyordu ve gelmiyor diyorduk derken:

— Haber var tatlı avlardan haber var, dediler

Mektup geldi ve otelinde bize odalar hazırladığını ilâve eylediler. İki araba olduk yola çıktık ve Brumana dağları eteklerindeki bilmem ne köyüne ve otele vasıl olduk.

Davet eden, davet edilenleri otelde kabul etti ve beraberce yemeğe kalarak hepimizi i'zaz ve ikramla mest ederek ertesi gün alelsabah hep beraber hareket edilmek üzere otelden çıktı, köşküne gitti. Yattık.

Ertesi gün av sahasında saatlerce dolaşıp haylı yorulduktan sonra otele geldiğimiz vakit yolda bizden ayrılan Mösyö Jordan henüz dolaşmakta idi ve o gün akşama kadar dolaştı. Nihayet bir ipe bağlayıp ceketinin ön düğmesine astığı bir adet serçe kuşuyla yanımıza geldi.

Av bulmak şöyle dursun, yanımızdaki köpeklerden bir "hav hav!" bile duymaksızın bir gün daha dağ tepe dolaştık ve yine av bulamadık, avlanamadık. Avlanamadık da lâkırdı mı ya? Meğer kim bizi avlamışlar!

Beyruta avdeti kararlaştırdığımız gece davetlisi olduğumuz zat-ı necabet sematla vedalaştık ve alelsabah rahatsız olup bizi teşyie gelmemesini rica ettik. Dinlemez gibi göründü, ayrıldık. Tam arabalara binerken (Otelin üst katından iniyorduk) otel sahibi Mösyö Jordanın eline bir pusla sıkıştırdı. Ne imiş? Otelin hesabı.

S. M. S.

KLIMDA
KALANLAR

Otelin Hesabı

an gelmiş Beyrutta ta-
tmiş zengin bir adam; vi-
ektubî kaleminde de oğlu
Hesabını bilmekle meşhur
adam; oğlu maaşa geçtik-
a oğluna verdiği tasisatı
işlerden olduğu için büs-
eşhur olmuştu.
ahdum gerek vilâyet ve
vali konaklarında daima
but bulunur, kalemde ça-
e arkadaşlık ederdi.. Bir
mı ya; adamakıllı aza
teşrifat sever olmakta
bir kusuru var değildi.
nevsiminde de herkes gi-
tu bırakır, ailesiyle bera-
ilübnan'a giderdi. Bu gi-
birinde tutturdu; gideceği
eşhur (!) olan av gezinti-
ni davet etti. O kadar da
ki haydi, dedik söz ver-

manında haber veriniz, ge-

Hattâ bir kaç kişi olaca-
tayin ettik. Ben ve ho-
syö Jordan, bir Beyrutlu
n Mösyö Jan Besters
s.
nanı geldiği halde habe
du ve gelmiyor diyorduk

ber var tatlı avlardan ha-
dediler
geldi ve otelinde bize
zırladığını ilâve eyledi-
araba olduk yola çıktık
ana dağları eteklerindeki
ne köyüne ve otele vasıl

eden, davet edilenleri o-
bul etti ve beraberce ye-
arak hepimizi i'zaz ve ik-
est ederek ertesi gün alel-
p beraber hareket edil-
e otelden çıktı, köşküne
tık.
gün av sahasında saatler-
p haylı yorulduktan son-
geldiğimiz vakit yolda biz-
dan Mösyö Jordan henüz
ta idi ve o gün akşama
laştı. Nihayet bir ipe bağ-
etinin ön düğmesine as-
adet serçe kuşuyla yanı-
di.
lmak şöyle dursun, yanı-
köpeklerden bir "hav
le duymaksızın bir gün
tepe dolaştık ve yine av
k, avlanamadık. Avlana-
lâkırdı mı ya? Meğer
avlamışlar!
a avdeti kararlaştırdığı-
davetlisi olduğumuz zat-
sematla vedalaştık ve a-
rahatsız olup bizi teşyie
sini rica ettik. Dinlemez
indü, ayrıldık. Tam ara-
inerken (Otelin üst katın-
orduk) otel sahibi Mösyö
eline bir pusla sıkıştırdı-
Otelin hesabı.

S. M. S.

Minelbab İlelmihrab

Yazan: Refik Halid KARAY

— Tefrika No. 62 —

Reşit Paşa eli nabzında gezen bir adamdı — Şehremaneti tekrar Dahiliyeye bağlandı — Bir Pir-i salhurde — Yeni kabinenin hali — Mehmet Ali Beyin hiddeti — Peyam Sabahın Sadrazama ve kabineye müthiş bir hücumu — Şeyh-ül-islâm ile birlikte Damat Ferit Paşayı düşürmek kararı almamız

Sabri Efendi, kendisinden sonra tayin edilmiş olan memurları hemen kâmilen değiştirmiş, hattâ erkânı gençleştirmiş, diğer nezaretlerde de muhtacin şuraya buraya yerleştirilmişti. Müfrit Hürriyet ve İtilâf hiddetinden küplere biniyor, kâh Ferit Paşaya atıp tutuyor, kâh öfke ile maksada nail olamıyacağını düşünerek yine damada hulûle çalışıyor, hülâsa bocalıyor, ne yaptığını bilemiyordu.

●

Gümülcineli İsmail Bey, mutad ihtiras ve iz'ansızlığıyle fırkanın o hizbini sefil, perişan ediyordu. Ben hiç birisiyle kafamı yormuyordum, uzaktan seyredip gülünecek neler vardı?..

Meselâ yeni Dahiliye nazırı, Reşit mümtaz Paşa idi: Ferit Paşa, Avrupaya son seyahatinde, geçen sefer Salih Paşaya tutulduğu gibi bu defa da Mümtaz Efendi zadeye vurulmuştu; beraberce İsviçrede gezmişler, tozmuşlar, bunu kararlaştırmışlardı. Yeni ve ihtiyar nazır nasb telgrafını alır almaz, ilk vapura atıldı. [illegible] istikbal, teşyi, tebrik ve sair gibi teşrifat hoşuma gitmemekle beraber oğlunun ahpabı olmaklığım hasebiyle [illegible] karşıcı gitmeğe rıza gösterdim.

●

Uzun boylu, zarif libaslı, zekâsı henüz sönmemiş, fakat harekâtına hafif bir sarsaklık ârız olmuş gösterişli bir zattı.

Avrupalı olsa idi tam siyaset ve nezaret çağına gelmiş sayılır ve iş de görebilirdi. Lâkin bizde, o yaşı bulan - üç, beş civan zekâlı ihtiyar müstesna - muhakkak yarı ateh getirir, vücutçe de idrarını tutamaz, yahut da bacaklarını oynatamaz bir hale gelir.

●

Reşit Paşa kalbinin iyi işlemediğine hükmediyor, eli nabzında geziyordu. Onun bu ikbali talihin hakikaten bir beklenilmez oyunu idi: Meşrutiyetin ilânından sonra paşalığı parantez içine ve kendisi adalardan birine giren bu vezir, memlekette neler olup neler bittikten, ne inkılâplar zuhur ettikten sonra dönüyor ve devr-i Hamidide erişemediği bir mesnede geçiyordu. Sultan Hamidin Beyrut, Bursa valisi ve son şehremini on beş sene intizarı müteakip Sultan Vahdettine Dahiliye nazırı olmuştu.

●

Bütün bu gibi vakalar bana "Nefesi çıkmıyan canda ümit vardır." dedirttirir; ölmemek en büyük talihtir.

Cemil Paşanın hatırı için Nafiaya raptedilmiş olan İstanbul şehremaneti tekrar Dahiliyeye bağlandı. Yeni Dahiliye nazırı benimle iyi geçiniyor, hakkımda büyük bir nezaket gösteriyordu. Nadiren nezarete uğradıkça şundan bundan konuşuyorduk; fakat kalbinin "entermitans" ı muhavere sermayesinin esasını teşkil ediyordu.

●

Maamafih kabinenin en yaşlı uzvu kendisi değildi, galiba bir de pir-i salhurde vardı: Mısır fevkalâde komiseri Rauf Paşa... Bu seksenlik mümtaz şahsiyet her gün Erenköyündeki köşkünden kalkarak araba, tren, vapur, otomobil seferlerini göze alıp Babıâliye azimet ve akşamı avdeti metanet ve azimkârlığın misli ender bulunur bir nümunesi idi. Mustafa Sabri Efendi Rauf Paşanın dirayet ve zekâsından bana bir kaç kere meth ile bahsetmişti. Yeni kabinenin siyaseti ne idi? Ben anlamamıştım, öyle tek ayağı üstünde durur gibi, dokunsalar yıkılacak bir hali, daha doğrusu halsizliği vardı. Damat Ferit Paşa bu minval üzere hükûmet sürüyordu.

●

Mehmet Ali Bey, o esnada Ferit Paşaya pek ziyade hulûl etmişti, Babıâlide eski usûl bir jurnalcılık başlamıştı. Biçare vezirin kulağına fısıldamadıkları yalan bırakmıyorlardı. Bir gün Mehmet Ali Beyin çıkardığı (Alemdar) ın basıldığı matbaa sahibi bana müracaat ederek alacağını vermediklerinden bahisle muavenetime muhtaç kaldığını söyledi. Ben de matbaaya uğradım, leyte lâalle adamcağızı yormamalarını tavsiye ettim. Buna Mehmet Ali Bey pek kızmış olacak ki gazetesi ertesi günü "Posta ve Telgraf Kalem-i mahsus müdürü Nazım Beyin vazifesine nihayet verileceğini" yazdı.

Diyeceksiniz ki bundaki mâna nedir? Mânası bence gayet sarih idi: Vaktiyle bu Nazım Beyle Mehmet Ali Bey arasında - Cemil Münir Beyin de karıştığı - bir vaka hâdis olmuştu; ondan dolayı Mehmet Ali Bey Nazım Beyi memuriyetinde ipka etmemden memnun kalmamıştı; ikide bir beni azline teşvik ettiği gibi fırkada ve hükûmette de hareketimi tahtiden geri durmazdı.

●

Şimdi bunu böyle yazmakla bana ihtar ediyordu: İşi matbuata düşürecekti. Derhal (Peyam Sabah) a nim resmî mahiyette şöyle bir haber dercettirdim: "Kalem-i mahsus müdürü Nazım Beyin tebdilini icabettiren hiç bir sebep mevcut olmadığından (Alemdar) ın verdiği haber kasde makrun ve külliyen bi esastır." bu, Mehmet Ali Beye bir şamardı; tuttu, gazetesine bir cevap yazdı; lâkin sansör neşrine müsaade etmedi. Bunlar ola dursun, bir gün, birdenbire (Peyam Sabah) ın baş makalesinde Sadrazama ve kabineye müthiş bir hücum görmiyelim mi? Vapurda ben bunu okuyunca evvelâ Damat Paşa tarafından bilhassa yaptırılmış yeni bir buhran-ı vükelâ hazırlığı zannettim; daireye geldim. Yerime henüz oturmuştum, Şeyh-ül-islâm Efendi telefonla dedi ki:

— Ali Kemal Bey, Cemal Bey buradadırlar, teşrif buyurunuz, bir mesele konuşacağız!

●

Yine bir şey oluyordu, olmak üzere idi... İsteksiz kalktım, otomobile bindim. Elimin altında otomobil olmasaydı herhalde ne onlar beni bu kadar kolaylıkla çağırırlar, ne de böyle itirazsız giderdim. On dakika sonra Şeyh-ül-islâmın ufak odasında dört arkadaş başbaşa kalmıştık.

Damat Ferit Paşayı düşürmek kararı alıyorduk.

●

9
Bizim ve Ferit Paşanın ikinci sukutumuz

Damat Ferit Paşayı düşürüp de yerine daha iyisini ve bizim fikrimize daha uygununu bulacak, buldğumuzu padişaha beğendirip onun yerine ikame edebilecek mi idi? Sarih bir hareket tarzımız yoktu. Sadece Damadı atmak gayretine kapılmış gibiydik.

●

Atmak için de kabinede taraftarımız nazırları hep birden istifaya davet edecektik. Kimlerdi bunlar? Şeyh-ül-islâm Sabri Efendi ile Cemal Beyden başkası çıkmadı; yani hareketin elebaşıları... Her ikisi de istifanamelerini yazdılar. Birincisi padişaha, ikincisi Sadrazama yolladı. Benim şimdilik postanın başından ayrılmamaklığım tensip edilmişti. *(Devamı var)*

Gözlüklerden de lüks vergisi alınacak

(Gazeteler)

— **Elbette on para bile vermezler ulan! Gözündeki kara gözlüğü gören, seni lüks bir adam zanneder!.**

Son yol kesme hâdiselerinden sonra Maslak yolunda gezinti yapan iki sevgili

Günün Vecizeleri

Edirnedeki Demokrat Parti mitinginde meydanı süsliyen vecize levhalarından :

★ (Oyumuz namusumuzdur.)

★ (Edirneyi bu hale getirenler bizden değil, tarihten utansınlar!)

★ (Sınıfsız millet : Kimine beş ton kömür, kimine bir ton kömür, kimine 250 kilo kömür, kimine de gelecek sefere !)

★ (Makyavel beşeriyetin yüz karasıdır)

★ (Türk milleti henüz seçim yapmadı)

★ (Vergiler hesapsız, tahsilât kitapsız !)

★ (İktidarın çabası : Salma ve angarya)

TEMAŞA :

Öhöhöhö ! Höhöhöhö !

Dinliyebilirsen dinle... Geçen gece Ruy Blas'ı seyretmeğe gittik. Buna seyretmekten ziyade dinlemek demeliyiz. Zira o dram hem aslı hem tercümesi ! akımından dinlenecek eserdir; seyir, ikinci derecede kalır.

Lâkin dinleyebilirsen dinle.. Tek mısraı öksürük sesi karışmadan dinlemeğe imkân yok.

Cahide bir mısraa başlıyor; ilk kelimeleri yakalıyabildinizse ne âlâ... Üst tarafı bir :

— Öhööhö !

Ercüment Behzat cevap veriyor. Lâtif bir cümle başı. Ama ortasında yine, bir başka tempodan :

— Öhö öhö !

Dişili erkekli öhö öhölerden yarım dakika kurtuluş yok. Bazan ve aksi gibi en hoş bir "tirad" ortasında öksürükler alttan, üstten, kenardan birbirleriyle yarışa çıkıyor. Tiyatroya sanki Hügo veya Siyavuşgili değil, öksürük envaını dinlemeğe gelmişiz !

Beş perdede seyirci öksürüğünün karışıp berbat etmediği beş cümle işitebilmek saadetine eremedik.

Öksürüklerin bazısı müzminleşmiş cinsinden... Kulağı fazla rahatsız etmiyor. Bazısı henüz kuru... Belli ki bronşit başlangıcı. Keserle tahtaya vurulurmuşçasına ötüyor. Hattâ boş bulunursanız ve yakından geliyorsa aksi sedanın şiddetinden irkiliyorsunuz.

Ruy Blas iyi oynanıyor. Bunu seyretmek suretiyle anladık, iftihar ettik. Gel gelelim, dinliyemedik.

Sanatkârlar söyledi, biz öksürdük. Bu, bir (Öksürüklü Ruy Blas) oldu. Kabahat seyircilerde. O kadar öksüren bir insan sokağa çıkmaz; geceleri hiç çıkmaz. Yahut öksürük kesen ilâçlardan yutar, hazırlanır da tiyatroya öyle gelir. Bilhassa dinlenmesi, tek kelime kaçırılmaması şart olan Ruy Blas ayarında mükemmel eserlere...

Tiyatro büfesinde gazoz, limonata, kahve var. Keşke öksürük hapı da satılsa !

Geçenlerde yine berbat bir havada Fransız trupunu görmeğe gitmiştik. Kosmopolit halk daha az öksürüyor, muhakkak... Zira kulaklarımız rahattı. Galiba o cemaat tiyatroya öksürükle gidilmiyeceğini biliyor.

Ah, şu Ruy Blas'ın bir de öksürüksüzünü dinlemek nasip olsa !

Milletlere Dair Sözler

Amerika :

★ Zihnen biliyorum ki Amerika diğer herhangi bir memleketten daha iyi değildir, hissen de biliyorum ki o, diğer bütün ülkelerden daha iyidir.

Sinclair Lewiss

★ Amerikalıdan başka bütün insanları sevmeğe arzuluyum.

Alfred E. Smith

★ Amerikan halkı asla şemsiye taşımaz. Onlar ebedi güneş ışığında yürümeye hazırlanıyorlar.

Alfred E. Smith

★ Amerika ! Hürriyetin yurdu ve kahramanlığın vatanı !.

Francis Scott Key

Grekler :

★ Hattâ hediye getirdikleri zaman bile Greklerden korkarım.

Virgil (Aeneid'den)

Almanya :

★ Almanlar nüfuz ve tesirlerini nereye yayarlarsa, kültürü tahrip ederler.

Nietzsche

★ Almanya, hasta dünyanın banyo evi.

Mark Twain

★ Alman gazabiyle tahrip edildi, Amerikan cömertliğiyle yeniden yapıldı.

Whitney Warren (Louvain kütüphanesi için kitabe).

Italya :

★ Limon ağaçlarının çiçek açtığı diyarı bilirsin, sıklığın karanlığı içinde altın portakalların parıldadığı diyar...

Goethe

Ingiltere :

★ Oh, Ingiltere zengin ve yüksek olanlar için zevkli bir yerdir, fakat Ingiltere, benim gibi, fakir halk için zalim bir yerdir.

Charles Kingsley

Güzel ve Doğru Sözler

★ Iki şey beni korkuyla doldurur : Yukarıda yaldızlı gökler ve içimdeki manevi duygu !..

Kant

★ Dümene cevap vermiyen, kayaya cevap verecektir.

Archbishop Herve

★ Bütün unvanların en gıptaya şayan olanı namuslu bir insanın karakteridir.

Abraham Lincoln

★ Muakiplerine yardım etmelisin : Fakat onlara yardım etmenin tek yolu, senin için mümkün olduğu derecede, en güzel ve en asil olmaklığındır.

Phillips Brooks

Bir görüş farkı

Zengin — Bende sefalet çekmiştim. Uzun müddet küçük bir otomobilim vardı; büyüğünü alamamıştım.

"Fransız karikatürü"

...ER GEÇERKEN

Ay...r Uğrıyan

Bir gazete... Adını zikretmek istemediğim bir
devlet kapısında... daireye uğrayıp maaşlarını alan
"müstahdem" le... u anlaşılmış ve bunlardan 400
lira maaşlı bir ... n olarak vazifesine nihayet ve-
rilmiş !

...ısılsız mıdır, mübalâğalı mıdır,
...amiyle hakikat midir? Bileme-
...ikat olarak kabul etmemize pek
...oktur. Bu takdirde o zatın parayı
...gına getirtmeyip de maaş almak
... bir defacık daireye uğramasına
...zımgelir. Kendi hesabıma, işte
...amıyacağım iş budur; iş görme-
... sadece maaş günü daireye uğ-

den para alm...
ramaktır. ...esini bulur, kendimi bir günlük

Ne yapıp ...rırdım. Zira orada her gün, ge-
ziyaret yükünü ... hattâ çalıştıkları halde 400 lira-
celi gündüzlü ... yüzüne bakmaktan çekinir, uta-
dan aşağı maaş...
nırdım. Büyük... ir efendiliktir ediyorsunuz; bari

— Eh, der... maaşcağızı da evime kadar yolla-
himmetiniz tam...
tıverin, erenler ... alma günü geldi mi kendi ken-

Düşününüz ...ceksiniz ki : — "Bu gün savu-
dinize veya ev... ye gideceğim. Tatsız
lacak bir angar... ayda bir ve para al-
bir iş ama çare... allahi ! Hoş verdik-
mak için... Yok... pel ! Şu pahalılıkta
leri ne ki? Top... Ciğeri beş para et-
bunun esamisi ... ni bir günde, bir sa-
mez herifler ... orlar !"

atte, bir daki... ...bir tavır verecek,

Ve gide... ...ecek, parayı ne suretle alacak
kalem arkadaşla... ...sınız? Zor iş doğrusu... Değ-
ve oradan ne ...
... şu : Acaba o daire âmiri ve

Merak ettiğ... endam edip gelmesiyle gitmesi
memurları bu ... kabul ediyorlar, yarı müstehzi:
bir olan arkad... ndim, şükür yetiştirene ! Hangi

— Vay, ... mredersiniz? Kahve mi, çay mı,
rüzgâr attı sizi ... kini yapar, bir vişne, kara dut,
yoksa köşedeki...
elma şerbeti m... karşılaştılar? Belki de hiç öyle

İltifat ve ...:
olmaz. Gayet ...

— Merhaba...

— Merhaba ... le hazır mı?

— ... a uğrayıver.

— ...

— Uğrar, alır, hemen arabanı çe-

İşte ... şekli düşünsem yine de sıkı-
kersin ! ...ezdim gibi geliyor. Yüzünü is-
lıyorum ... ter, ayak basmadığın o yerden
tedikten sonra ... rdim. Yüz, yüzden utanır, der-
parayı da aya...
ler; yüzü olma... ...rece yüzsüz olabildikten sonra
... ...fafı nefs eder?

Yarabbi ! ...
ne diye ayda ... ...rığı beceriksizi veya aza kana-

Zahir, yü... ...eni şer bir vatandaş saymalıyız.
at edeni var ... ...a her kim ise vazifesine nihayet

Rivayet ... geliyor. İnsan hem yüzsüz, hem
verildiğine âde... ...ur böylesi !
kanaatkâr ols...

R. H. K.

Görüşü

...kadar oynadılar, yemek zamanı

Ayşe ile E...er, Ergün'ün gitmek istemedi-
Ergün'ü evine ...tmek için :
ğini gören Ayşe: Büyüdüğümüz vakit evleniriz

— Üzülme ...
de hep beraber ... hep akraba ile evleniyor, bak

— Olmaz ...m büyük annemle evlenmiş !
babam annemle...

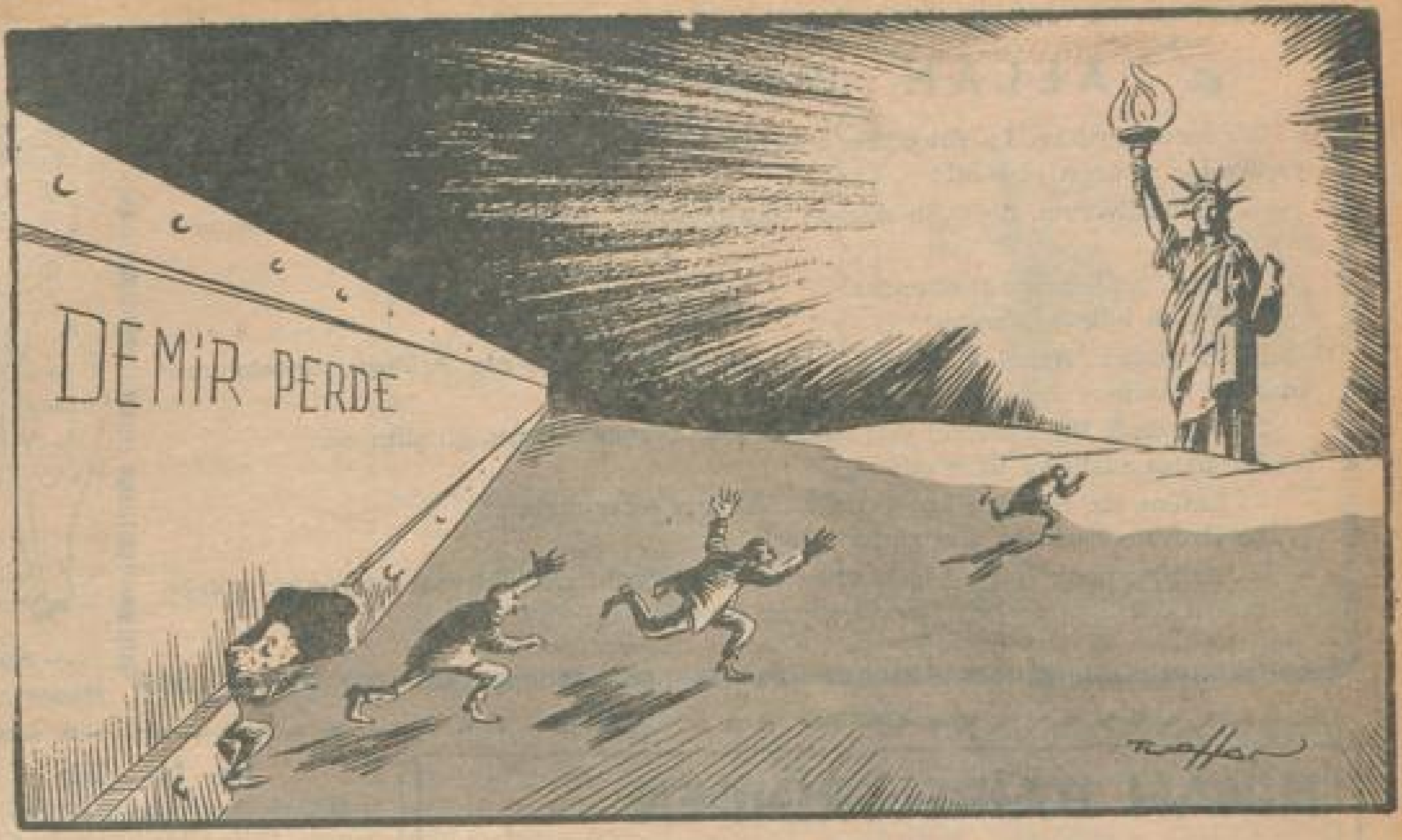

Işığı gören dışarı fırlıyor !..

Bir dokun...

Benzetmek Gibi Olmasın Amma...

İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü, çocukların sağlığını göz önünde tutarak okul idarelerine bir tamim göndermiş, öğrencilerin çiklet çiğnemelerinin yasak edilmesini, okul kooperatiflerinde çiklet sattırılmamasını bildirmiş.

Çikletin hakikaten zararlı bir madde olduğunu bilmiyorum, bunu araştırmak bana düşmez, fakat faydalı bir şey olduğu da iddia edilemez herhalde.

Dudaklar arasından baloncuklar çıkarıp patlatmak çocuklar için bir zevk olabilir ama çocukluk çağını çok geride bırakanlar da bu hevese kapılıyorlar, çocukça zevk, onların yüzlerinde bir zevksizlik damgası halinde sırıtıyor.

Çiklet çiğnemekten çenelerin yorulduğu muhakkak, çiğneyenlerden bir çoğunun çehreleri de komik, çirkin şekiller alıyor.

Geçenlerde bir mecliste yine çiklet bahsi açılmıştı, bir hanımefendi şu hatırayı anlattı :

"— Sakız çiğnemek pek hoşuma giderdi. O devrin yetişkin kızlık çağına henüz giriyordum. Anadoluda amcamın yanında oturan halam bize misafir gelmişti. Benim sakız çiğnediğimi görünce: "Aa, kızım, nedir o ağzındaki sakız? Çiğnerken hiç aynanın karşısına geçip de baktın mı, suratının ne hale geldiğini gördün mü?" dedi. Hemen öbür odaya gidip aynanın karşısına dikildim, yüzümün aldığı şekilleri hakikaten kendim de beğenmedim, sakızı attım ve bir daha da ağzıma almadım."

Bu günkü çiklet meraklısı genç bayanlar da geviş getirirken aynanın karşısına geçip çehrelerine baksalar, zevki selim sahibi olanların, kadın güzelliği namına çiklet zevkini derhal feda edeceklerinden eminim.

Bana kalırsa çiklet iptilâsı zevkten ziyade taklit modasının doğurduğu bir hevestir. Malûm ya, bizde ötedenberi yabancı mukallitliği devasız bir hastalık halindedir.

Bu işte de tam mânasiyle maymun iştihalıyızdır.

Bir zamanlar kendimizi İngiliz mukallitliğine kaptırdık. Hem öyle bir kaptırdık ki, o devirde kıyafetimizi benzetemiyorduk, fakat hiç değilse konuşmamızı benzetmek için şivemizi bozduk; ağzımızı burnumuzu çarpıtarak dilimizdeki Arapça, Farsça kelimeleri bile İngiliz gibi telâffuza yeltendik. Bir İngilizle dostluk tesis etmek, devrin sosyete hayatı icabındandı. İngilize benzemek gayretkeşliği ile sık sık İngiliz tuzu içip barsaklarını bozanlar ve bu marifeti herkese iftiharla söyliyenler de vardı !

Bir aralık da Fransız taklitçiliği moda oldu. Fransız edebiyatını, Fransız musikisini dilimize doladık, orta halli ailelerin dahi evlerine Fransız mürebbiyeler girdi. Çocuğu olmıyanlar bile eve Fransız mürebbiye almak için kimsesiz, anası babası belirsiz çocukları evlât edinmeğe kalkıştılar !

Alman mukallitliği de haylı hüküm sürdü. Dik bıyıklar, kalçadan fırlatma adımlar, yüksek sesle sert konuşmalar... Kadınlarımız da yürüyüşlerini, konuşmalarını bozmuşlardı. Galiba dik bıyıklı, sert adımlı erkekler, kadınların erkekleşen, kumanda tonuna yükselen gazaplı sesleriyle pısırıklaştılar, o moda, bizde kılıbıklığın genişleme, yayılma devrini açtı !

Daha sonra, yani yakın zamanda tekrar bir İngiliz hayranlığına kapıldık. Bu günkü İngilizce merakı ve pipo salgını o hayranlığın silinemiyen izleridir. Tütün fabrikasındaki işçi kızlar birbirlerine "Helloo... Gudbay !" diye haykırıyorlar. Ellerinden gelse azı dişlerinin arasına birer de pipo sıkıştıracaklar !

Bu sefer de Amerikalılaşmak gayretindeyiz. Hollywood'un erkekli dişili figüranlarını bile taklit ettik, hevesimizi alamadık; naylonlarla da kanıksayamadık, şimdi var kuvvetimizle çiklet çıtlatıyoruz.

Benzetmek gibi olmasın ama bu son gayret, kurbağanın öküze benzemeğe yeltenip de çat diye çatlamasını andırıyor. Allah encamını hayır eylesin !

Cemal Refik

T A V S İ Y E

Rahmetli avukat Adalı Avni, Karaköydeki hanlardan birinin en üst katında bir yazıhane tutmuştu.

Bir gün bürosunda oturmuş lâyihaları gözden geçirirken kapı birden açıldı, içeriye gölge gibi şişman, kısa boylu, durmadan soluyan yaşlıca bir kadın girdi :

— Aman doktor ! dedi. Şerefiniz üzerine doğru söyleyiniz, bu nefes darlığına karşı ne yapayım?

Adalı Avni, kadını yukarıdan aşağı süzdü, sükûnetle cevap verdi :

— Madem ki bana soruyorsunuz, fikrimi saklamakta mâna yok : Evvelâ yirmi lirayı gözden çıkarıp kapıların üzerindeki levhaları iyi seçebilecek bir gözlük alırsınız. Sonra mutlaka bir doktora gitmelisiniz. O da iki kat aşağıdadır. Ben avukatım !

R Ü B Â Î

"İngilizceden mütercemdir"

Her nerede ibâdet evi yapmışsa hudâ
Etmiş şeytan yanında Puthâne binâ
Tenhâ gibidir mâbedi Hakkın, lâkin
Puthâne cemâatle dolar sübhü mesâ

Muhidin Râif Yengin

ALLAH GÖSTERMESİN

Bir meclisteydiler. La Bruyère'e bir ahpabı yaklaştı, biraz ileride bir grupla konuşan yaşlıca bir madamı gösterdi :

— Zannediyorum, dedi. Şu madam dostunuzdur? Az evvel onunla konuştuğunuzu görmüştüm..

— Evet, iyi tanırım. Dostumdur.

— Yaşını biliyor musunuz?

La Bruyère : "Nereden bileyim?" der gibilerden omuzlarını kaldırdı, ahpabı rica eder bir tavırla :

— Şey, dedi. Bu madamın yaşı hakkında arkadaşımla bahse giriştim de...

Bir parça sustu ve ilâve etti :

— Lûtfen, siz, madama kaç yaşında olduğunu sorar mısınız?

La Bruyère korkmuş gibi gözlerini açtı :

— Azizim, dedi. Ihtiyar bir kadına doğduğu tarihi sromaktansa, ihtiyar bir erkeğe ne zaman öleceğini sormayı tercih ederim !

— Sizi temin ederim, kapının arkasında biri d... laşıyor.

"L'Illustré" d...

NİKÂH DAİRELERİNDEN HAYAT SAHNELERİNE

ERKEKLİK GURURU

XXXII

— 26 —

— Amma yaptın ha ! Neden korkuyorsun, Firdesçiğim? Ben senin yanında değil miyim? Annesinin yanında korkar mı insan?

— Nereye kadar gideceğiz, ne zaman döneceğiz?

— Merak etme, gecikmeyiz. Şöyle bir Boğaz havası alıp döneriz.

Kulağına eğildi :

— Şevki Beye; "Buradan dönelim" dersek ayıp olur.

— Peki ama evden çıkarken siz bana böyle bir gezintiden bahsetmemiştiniz.

— Bahsetmeğe ne lüzum var, a kızım? Şevki Bey senin üzüntülü halini görünce çok müteessir oldu, biraz hava alman için böyle bir gezinti tertip etti. Evde sen mantonu giymek üzere çıktığın zaman bu fikrini bana söyledi.

Zaten yavaş sesle konuşuyorlardı. Hamiyet Hanım yine Firdesin kulağına eğildi :

— Şevki Bey senin için çok üzülüyor; "Zavallıyı bu sıkıntılardan bir an evvel kurtarmalı" diyor.

— Ne münasebet? Şevki Bey benimle neden bu kadar meşgul oluyor? Ben kendisine halimden, sıkıntımdan bahsetmedim ki, bana karşı bu kadar alâka göstermesinin sebebi nedir?

Hamiyet Hanım mânalı bir tebessümle göz kırparak Firdesin elini avuçlarının içine aldı :

— Senin söylemene lüzum yok ki, Firdesciğim. Şevki Bey çok zeki bir gençtir. Ben de kendisine biraz bahsetmiştim senden.

— İyi yapmamışsınız, hanım teyze. Tanımadığım bir adama benden ne diye bahsediyorsunuz.

— Amma yaptın, Firdesçiğim. Şevki Bey yabancı değil ki. Evvelce de söyledim ya, benim çok samimi görüştüğüm bir ailenin çocuğudur. Akrabamdan hiç farkı yoktur. Baksana, hem genç, hem zengin, hem de yakışıklı adam. Etrafında bir sürü körpe kızlar fırıl fırıl dönüyorlar ama o hiç birine yüz vermiyor.

— Olabilir efendim. Bunlar beni alâkadar etmez.

Hamiyet Hanım, Firdesin titreyen elini avuçlarının içinde okşıyarak yine gözlerini süzdü :

— Öyle söyleme, yavrucuğum. Bunlar hep talih işidir. İnsan kendi alnında neler yazılı olduğunu bilemez. Felâketler de, saadetler de haber vermeden gelir, insan şaşırıverir.

Firdesin sinirleri büsbütün gerilmişti. Bu esnada Şevki Bey başını çevirmeden sordu :

— Nasılsınız efendim? Temiz hava asabınızı biraz yatıştırdı değil mi? Otomobilin süratinden rahatsız oluyorsanız biraz yavaşlatayım.

Firdes öfkeli bir tavırla :

— Hayır efendim, dedi, ben buradan...

Hamiyet Hanım sözünü kesti :

— Firdesçiğim bu gezintiden pek memnun oldu. Buralar da çok hoşuna gitti. Sinirleri de yatışıyor maşallah.

Şevki Bey süratle başını geriye çevirip bir göz attı :

— Oh, ne âlâ ! Ben de böyle olacağını tahmin etmiştim zaten. Gönüldeki üzüntüyü atmak için en iyi çare, şehirden çıkıp açık yerlerde dolaşmak, temiz hava almaktır.

Firdes elini Hamiyet Hanımın avucundan şiddetle çekti, Şevki Beyin oturduğu kanapenin arkasına tutunarak ileriye doğru eğildi :

— Beyefendi...

Hamiyet Hanım kucaklayıp yavaşça geri çekti ve daha yüksek sesle :

— Teşekküre lüzum yok, Firdesçiğim, dedi. Şevki Bey yabancı değil, diyorum ya.

Ce. Re.

(Devamı var)

Tefrika muharririnin evinde

Karısı — Romanındaki kadına beş milyon veriyorsun da benden bir manto mu esirgeyorsun?

"Fransız karikatürü"

En İyi Süt

Bioloji dersi okutuluyordu. Öğretmen küçük bir kıza, çocuk beslenmesinde ana sütünün neden inek sütüne tercih edildiğini sordu. Öğrenci cevap verdi :

— Evvelâ ana sütü daha besleyicidir, sonra daha ucuzdur, içine su katılması ihtimali olmadığı gibi kedi içer korkusu da yoktur !

Dakika Geçirmemeli

— Doktora gittin mi bu gün?

— Gittim kocacığım..

— Ne dedi?

— Bana, Cenup şehirlerinden birinde iki ay istirahat tmemi ta... siye etti. Acaba nereye gitsem?

— Hiç vakit kaybetmeden ba... ka bir doktora !

İNGİLİZ MANTIĞI

Birinci Cihan Harbi esnasında bir Ingiliz kıtası Fransada bulunmaktadır. Hava sıcaktır, Subaylar baş çavuşa etrafı dolaşıp serinletici bir içki bulmasını söylerler.

Çavuş bira şişeleriyle döner. Fakat subayla... bunu beğenmezler :

— Amma berbat şey... Dök hepsini. Kimse ağzına koymaz bunu !

— Affedersiniz, erler bayılı... Onlara verelim.

— Iddia ederim ki erler de içmezler.

— Müsaade buyurunuz, bir deneyeyim.

Ertesi günü yüzbaşı, baş çavuşa sorar :

— Içebildiler mi?

— Zevkle içtiler.

— Peki ama ne dedin de onları bu kadar berbat bir şey içmeğe ikna edebildin !

— Şöyle dedim : "Arkadaşlar ! Işte size bira... Pek iyisi değildir; derecemize göredir. Daha iyisi olsaydı zaten size vermezlerdi. Daha fenasını içmek de bizce mümkün olamazdı."

Avcının Oğlu

Avcılığa meraklı ve iyi avcı bi... adamın oğlu da yetişmiş, fakat bu... işte muvaffak olamaz, hiç bir şey... vuramazmış. Bir gün e... ve, elinde bir tavşanla... gelir. Tavşanı köylü bi... çocuktan satın almış v... yarı parasını ödemiş, kalanını ya... rın vereceğini söylemiştir.

Baba, oğlunun avcılıktaki m... haretine sevinir :

— "Evlâdım, der, bunu ben k... di elimle pişireceğim ve misa... çağıracağım. Hep beraber ye... muvaffakiyetini tesit ederiz."

Ziyafet günü mutfakta tavşa... pişirmekle meşgulken köylü ço... cuk kapıyı vurur ve paranın üs... tarafını ister. Baba işi anlar, pa... rayı öder.

Akşam sofraya tavşan yeme... gelince baba, herkesin gözü önün... de tavşanı kesip parçalara ayır... mağa başlar; tam bu sırada hay... vanın karnından 20 franklık bi... sikke fırlar. Misafirler şaşarlar :

— Bu ne? derler.

— Hiç, der, oğlum avda bu kur... şunları kullanır !

KISA HİKÂYE

Hakikî Dost

Dostluktan behsediliyordu. Kimisi bu güzel hissin sadece ismi olduğundan, bir kısmı da mevcudiyetinden...

— Ya senin fikrin nedir Hasan? hakiki dostluk var mıdır?

— Vardır.

— Emin misin?

— O kadar eminim ki, bu bana hayatımda büyük bir vicdan azabı oldu.

— Yok canım!

— Evet öyle.

— Sebep?

— Zira bir cinayet işledim.

— Bir cinayet mi?

İnanmıyarak gülüşenler oldu.

— Şaka söylemedim.

— Anlat! Anlat!

— Vazgeçin canım.

— Mutlaka isteriz.

Bay Hasan, bir dakika durduktan sonra söze başladı:

— Hakikî dost yoktur diyorsunuz, zira fedakârlığın kıymeti bilinmez. Hayatımda herkes benim rastgeldiğimle karşılaşabilir.

— Meselâ!

Meselâ, aldatmıyan bir arkadaş ve onun mert, samimî sadıkane sözleri daima bize doğruyu gösterir.

— Hepsi boş lâf.

— Lâf değil, hakikat. Arkadaşım, müsadenizle ismini vermiyeceğim, hiç bir zaman bana ihanet etmedi.

— Güzel ama ender.

— Zannettiğiniz kadar da değil. Ayrıca da mütemadiyen benimle meşgul olurdu! Her sabah bana gayet doğru sözler söyler, nasihatlerde bulunurdu!.. Dikkat et! Bu gün rahatsız görünüyorsun, galiba yorgunsun... Biraz dinlensene. Yahut da: Yine çok çalışmışsın... İnkâr etme... Gözlerinin renginden, sarılığından belli... Kendini öldüreceksin! Daima haklı idi. Ondan bir şey gizlememe imkân yoktu.

— Öyle ise kıymetli bir mürşit, bir vasi.

— Evet doğru, fakat aynı zamanda çok saygılı. Eğer kendisine sormasam, hiç bir zaman beni iz'aç etmez, akıl öğretmezdi.

— Daha iyi... Senden ödünç para alır mıydı, yani şey mukabilinde...

— Katiyen, böyle şeyler elinden gelmezdi. Onunla beraber sokağa çıkmak istersem gelirdi. İstemezsem yalnız gezerdim.

— Ve bu bulunmaz dostu mükâfatlandırmak için mi...

— İşin bu tarafını hiç açmayın, benim kendimi ayıpladığım tekdir ettiğim kadarı kimsenin elinden gelmez.

— Bütün bu söylediklerin ciddi mi?

— Baştan aşağı.

— Hikâyenin sonu?

— Her cümlede sözümü kesmeseydiniz, biterdi.

— Peki sonra?

— Ne olacak, günün birinde âşık oldum.

— O! O!

— On yedi yaşında. Dünyadaki bütün çiçeklerden daha güzel, daha zarif, daha lâtif.

— Edebiyata lüzum yok!

— Doğruyu söylüyorum.

— Âşıklar öyle zanneder.

— Kadife gibi gözler!

— Tabii.

— Ağız, burun...

— İnanıyoruz.

— Sizin anlıyacağınız, bir saniye aklımdan çıkmıyordu. Nihayet evlenmiye karar verdim. Kırk yaşında olduğum için biraz düşünüyordum, arkadaşıma da bir sorayım dedim.

Söylediklerini daha unutamadım..

Kendisine sorar sormaz, daima olduğu gibi açıkça: "Hakikaten bu iş ciddi mi?" "Evet ciddi." "Vazgeçsen çok daha iyi olur." "Sebep neden vazgeçmeliymişim?" "Zira çok mânasız bir iş yapmış olursun da ondan."

Hiddetlenmiye başlamıştım, o hâlâ devam ediyordu. "Saçların ağarmıya başladı; yakında yüzün de buruşacak." "Yalan."

Hiddetim artıyordu. "Yalan olmadığını, kendin de biliyorsun, fakat bilmek işine gelmiyor, şimdi daha pek belli değil, daha bir müddet de belli olmaz belki, fakat sonra?

Doğru sözün bu derecesine artık tahammül edemedim, üstüne yürüdüm, vahşicesine yakaladığım gibi, açık olan pencereden aşağı attım.

Soğuk bir sessizlik odayı kapladı, kimse bir şey söylemiye cesaret edemiyordu.

Nihayet birisi:

— Bu anlattıkların masaldan ibaret!

— Baştan sonuna kadar bir kelimesi bile uydurma değildir.

— Sonu da mı?

— Evet hepsi.

— Ya ceset?

— Hangi ceset?

— Arkadaşının!

— Bir müddet sonra oradan geçen çöpçü süpürüp arabasına koydu.

— Daha neler.

— Ha evet; size şurasını söylememiştim, bu daima doğruyu söyliyen hakikî dost bir...

— Bir...

— On senedir kullandığım bir cep aynasıydı!

Çeviren: Fatma Karay

— Yüz yaşındaki siz misiniz?

— Hayır, oğlumdur. Şimdi geldi, meyhaneye gitti.

"Fransız karikatürü"

VUR BANA

Al eline hançeri
Açılıp
Açılıp da vur
Vur bana!
Bir damla kanım akmaz
Öyle çok kederliyim
Nasıl öldüğüm anlaşılmaz.

Orhon M. Arıburnu

(Ana Yasa) da Uydurma Kelimeler

S

Sorgulanmak = İsticvap edilmek.

Fena bulmadık.

Soru = Sual

Keza.

Sorum, Sorumlu = Mesuliyet, Mesul.

Gazetelerde isimleri o kadar çok tekrarlanıyor ki alıştık.

Sözleşme = Mukavele

Oluyor ama "Mukavele" deki özel mâna yok. "Mukavele" bir vesikadır; "Sözleşme" lâkırdı ile anlaşmadır.

Süre = Müddet

Beyhude zahmet. "Müddet" bu lisandan çıkamaz. Ben meselâ "Uzun müddet sürgünde kaldım" yerine "Uzun süredir sürgünde kaldım" diyeceğe benzemiyorum. Siz de "Bir müddettir İstanbulda değildim" i "Bir süredir İstanbulda değildim" e çevirmeğe razı olur musunuz?

T

Tam sayı = Adedi mürettep

Mükemmel.

Tasarı = Lâyiha

Tuttu.

Tekel = İnhisar

Çok yakıştı!

Temsilci = Mümessil

Tutunamıyor, nedense... Herkes yine "mümessil" demeyi tercih ediyor.

Toplantı = İçtima

Oldu.

Tören = Ayin

Anma, kutlama ve bir maksatla toplantı mânasına çoktan tutunmuştu, zaten...

Tutulmak = Tevkif edilmek

Aynı mânaya gelir, ikisi? Birini tutarsınız ama tevkif etmiyebilirsiniz. "Tevkif" kanunî vaadli bir mefhumdur. Terim gibi bunu muhafaza etmeliydik. Hoş gayrı resmî olarak muhafaza etmekte berdevamız.

Tüzel kişilik = Şahsiyeti hükmiye

Yüzer, biner kişilik! "Kişilik", halk ağzında "yabanlık" yani yabancı içinde giyilecek, kullanılacak elbise ve eşya mânasınadır. Her neyse...

U

Uygulanış = Tarz-ı tatbik - Uygulamak = Tatbik

Kabaca ama iyi bulmuşlar.

Tebaa = Uyruk

Her yerde öyle, demek...

— Kundura bağı ihtikârından bir mahkûm! "Fransız karikatürü"

Muhalefetin Radyodan İstifadesi

İşte bir kanun daha ki; kısa ömürlü olacak, - kâhin değiliz amma - pek yakın bir zamanda tadili istenecek, gazetelerde neşriyat yapılacak, lehinde aleyhinde bir sürü lâkırdı söylendikten sonra ya tam, ya yine eksik tadil tasarısı Meclis huzuruna gelecek.

Siyasî partilerin radyodan istifadesi kanunundan bahsetmek istiyoruz.

Düşününüz: Bu geniş neşir vasıtası yılın on iki ayında iktidar partisinin arzu ettiği her şeyi yayınlıyacak, muhalefet dört senede bir radyodan sadece 60 dakika faydalanacak. O da söyliyeceği sözlerin bile tetkikten geçmesi pahasına.

Biz muhalefetin yerinde olsak iktidarın lûtfetmek istediği bu küçücük ve külfetli nimet karşısında şöyle derdik:

"Lâzım değil inayeti ehl-i tekebbürün

"Bahşeyledim atâsını vech-i abusuna

"Kuyruk" un bir başka nev'i, meselâ az yağlısı yahut kıvırcık koyununa mahsus olanı gibi bir şey hissi veriyor. "Tabiiyet" demesine "Uyrukluk" daha yakışmış. Kaç yıldır ana yasada ve resmî vesikalarda bir olan her iki kelimeyi de kimse benimsemedi. Hâlâ birbirimize mânasını soruyoruz.

Uzmanlık = İhtisas

Bir ara kullandık; sonra "ey, dedik, bu da ne?" ve ihtisas ve mütehassıs kelimelerine döndük.

Ü

Üye = Âza

"Oya' nın tam incesi... "Âza" kelimesindeki heybet yok; âzanın ufağı, derecesi düşük olanı, âza mülâzimi gibi bir tesir yapıyor. Nerede. Meselâ "İdare heyeti azası" sözü, nerede "İdare heyeti üyesi"? "hademesi" gibi geliyor insana!

V

Vergi salmak = Vergi tarh etmek.

Fevkalâde! "Salmak" mastarının tam yeri. O mastardan bir de "salgın" ı alır, "vergi salgını" da yapabiliriz!

Menfaatinizi korumak istiyorsanız
AYDEDE
ye ilân veriniz çünkü:
AYDEDE
de çıkan ilânların ömrü bir günlük değildir

AYDEDE

SİYASİ HOŞSOHBET GAZETE

ABONE ŞARTLARI

6 Aylık	Memleket içi	7,5 Lira	
»	Memleket dışı	12	»
1 Senelik	Memleket içi	14	»
»	Memleket dışı	21	»

Beyoğlu Şubemizin

açılması dolayısiyle tertip edilen fevkalâde kuranın ikramiyesi

Döşenmiş ufak bir

YAZLIK EV

Otomobil ve Garajı beraber

sene sonuna kadar bütün şubelerimizden

İKRAMİYELİ AİLE CÜZDANI

alanlarla eski cüzdan sahipleri Şubat ayında çekilecek olan bu kuraya gireceklerdir.

★

Her 100 liraya ayrı bir kura numarası verildiği için, biriken paralarını hesaplarına yatıranlar talihlerini de arttırmış olurlar.

Yapı ve Kredi Bankası

Biz mi Bedbiniz ?

Etrafımıza şöyle bir nazar atfedecek olursak dalgalı borçların Okyanus dalgaları gibi kabardığını, dahili istikrazlardan biri itfa edilmeden, beşinin piyasaya sürüldüğünü, bütçe açığının hükûmeti bindiği dalı kesme mecburiyetinde bıraktığını, fiatların halkın satınalma gücünün azalmasına mukabil yükselmekte devam ettiğini görmekteyiz.

Aynı zamanda bütün bu gayri müsait hava içinde iktidarda bulunan partinin ileri gelenlerinden bir zatın "Mes'ut ülkede iztirap denecek bir şikâyete şahit olmadık" diyecek kadar nikbin olduğunu da görmekteyiz.

Acaba biz mi çok bedbiniz, yoksa o çok mu nikbin!

Hanımeli

Türkiyenin En Büyük Kadın Gazetesi

ARALIK SAYISI ÇIKTI

Bütün Yazıları Ciddi, Faydalı, Pratik, Öğreticidir. Renklerle ve Resimlerle Gösterilmiştir.

●

40 Sayfa 50 Kuruş

İstanbul TAN Matbaası

Bar kızları arasında

— Bir hatıra mı? Yoksa bir ganimet mi?

"Amerikan karikatürü"

KALECİK

"Kırmızı"

Ankara bölgesinin şaraplık üzümlerinden yapılmıştır.
Milletlerarası şarap Kongresinde en çok takdir kazanan bir çeşidimizdir.

Tekel

Sahibi: F. KARAY
Yazı işlerini fiilen idare eden: Cemal Refik Delibaş
İdare yeri: Ankara Caddesi 98/2 İstanbul
Dizildiği yer: Murad KERMAN Mürettiphanesi
Basıldığı yer: TAN Matbaası

Pehlivanlar Kampta, Yevmiyeler Askıda!

Londra Olimpiyadlarında dünya şampiyonu olan güreşçiler yeni zaferler için hazırlığa başlamışlar, kampa girmişler. Onlar kampa gire dursun, işçi ve saire olan bu gençlerimizin yevmiyeleri carp diye kesilivermiş!

Ne yapsınlar? Kaleme sarılmışlar, Cumhurbaşkanına perişan hallerini bildiren bir telgraf çekmişler.

Tuhaf şey doğrusu... Haydi çalıştıkları müesseseler bu gençleri boş veriyor; kendilerini kampa sokan Güreş Federasyonu, Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü de mi aldırış etmiyor? "Bunlar ve aileleri ne yer, ne içerler?" diye de mi düşünmüyorlar?

Şampiyonlar yabancı memleketlere giderlerken, helva döğücünün hık deyicisi gibi federasyon ve beden terbiyesi mensupları bol harcirahla onları takip ediyor; zaferleri karşısında nutuk üzerine nutuk veriyorlar, keenne yabancı güreşçiyi kendileri bastırmışlar, sırtını yere getirmişler gibi bir tavır takınıyorlar.

Peki bunlar kampa girer ve yevmiyeleri kesilirken neden susuyorlar?

Şampiyonları Cumhurbaşkanına telgraf çektirecek bir hale getirecekleri yerde, yevmiyelerini verdirecek bir çare bulamazlar mı acaba? Bu iş o kadar zor mu?

SEN - BEN

Herkesin cebinde bulunması lâzım gelen, ağızdaki fena kokuları gideren biricik müstahzar.

SEN BEN

kullananlar, sevdikleri fakat kokusundan çekindikleri HER ŞEYİ yiyebilirler.

Bütün eczahane ve tütüncülerde arayınız. 15 komprimelik kutusu 25 kuruştur.
DEPO: Türkiye eczanesi Ankara caddesi No. 88 İstanbul. Telefon: 23475

Yeni neşriyat:

TOP OYNAYAN KEDİ MAĞAZASI

Bir çok romanları dilimize çevrilmiş olan büyük Fransız romancısı Bal[zac'ın] bu eseri, bambaşka bir hususiyet [taşı]dığı için ayrı bir değeri haizdir. 75 [ku]ruş fiyatla, Millî Eğitim Bakanlığı [ya]yınevleriyle bütün kitapçılarda [satıl]maktadır.

●

SİS

İspanya'nın Dostoyevski'si adını a[lan] büyük İspanyol romancılarından Mi[gu]el de Unamuno'nun dilimize çevri[len] ilk romanıdır. İklimi gibi, insanları [gi]bi sıcak ve ateşli İspanyol edebiyatı[nın] bu ilk örneği, edebiyat meraklıları [ka]dar herkesi ilgilendirecek bir güzel [eser]dir. Millî Eğitim Bakanlığı yayın[lar]iyle bütün kitapçılarda 210 kuruş [fi]yatla satılmaktadır.

D. Denizyollarından

7/Aralık/948 — 13/Aralık/948 (dahil) tarihleri zarfında aşağıda isimleri yazılı hatlarımıza kalkacak vapurların isimlerile kalkış gün ve saatleri ve kalkacakları rıhtımlar.

KARADENİZ HATTI	—	Salı 5.00 de (Güneysu) ve Cumartesi 5.00 de (Tarı). Galata rıhtımından kalkar.
İNEBOLU HATTI	—	Cuma 5.00 de (Dumlupınar). Sirkeci rıhtımından kalkar.
MUDANYA HATTI	—	Salı, Perşembe, Cumartesi ve Pazar 9.00 da (Marakaz). Galata rıhtımından kalkar.
BANDIRMA HATTI	—	Cuma ve Pazartesi 8.15 de (Marakaz). Galata rıhtımından, Çarşamba, Cumartesi ve Pazar 20.00 de (Konya). Tophane rıhtımından kalkar.
KARABİGA HATTI	—	Salı ve Cuma 19.00 da (Seyyar). Tophane rıhtımından kalkar.
ÇANAKKALE HATTI	—	Pazar 18.00 de (Kemal). Tophane rıhtımından kalkar.
İMROZ HATTI	—	Cumartesi 10.00 da (Mersin). Sirkeci rıhtımından kalkar.
AYVALIK HATTI	—	Çarşamba 19.00 da (Saadet) ve Cuma 19.00 da (Antalya). Sirkeci rıhtımından kalkar.
İZMİR HATTI	—	Çarşamba 11.00 de (Tırhan) ve Cumartesi 11.00 de (Ege). Galata rıhtımından kalkar.
DOGU AKDENİZ	—	Pazar 11.00 de (Kadeş). Galata rıhtımından kalkar.

Telefonlar: Deniz Hatları İşletme Müdürlüğü: (44678) santraldan (81), İstanbul Başaçenteliği: (42362).

Çocuk Ansiklopedisi

Türkiyenin yalnız bütün çocuklarını değil hattâ bütün büyüklerini de ilgilendirir.

★★★

Bütün dünyanın bilgileri herkesin anlıyacağı tarzda sade olarak yazılmıştır.

★★★

2 Büyük Cilt - 1448 sayfa - 1783 Resim - 218 Mevzu

Fiyatı 15 Liradır.

İstanbul TAN Matbaası